

Kartlegging av biologiske verdier ved Løvenskioldbanen

Stefan Olberg

BioFokus-notat 2013-13

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Rieber prosjekt AS kartlagt biologiske verdier ved Løvenskioldbanen i Bærum. En liten rikere løvsumpskog er avgrenset som naturtype med lokal verdi (C-verdi). Kun en liten del av denne naturtypen ligger innenfor undersøkelsesområdet. Ellers ble to områder avgrenset (en fattig sumpskog og en dam). Disse bør det forsøkes å ivaretas ved en eventuell gjennomføring av planene for området. Det bør avklares hvorvidt det forekommer avrenning av tungmetaller fra planområdet til grunnvann eller bekker. En del svartelistearter ble registrert innenfor planområdet, og det må tas hensyn for å unngå at slike arter spres ytterligere. Vilt ble ikke vurdert i denne undersøkelsen.

Nøkkelord

Løvenskioldbanen
Biologisk mangfold
Konsekvensutredning
Naturtyper
Rødlistearter
Svartelistearter

Omslag

Sumpgranskog nord for Løvenskioldbanen.
Foto: Stefan Olberg

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-294-4

BioFokus-notat 2013-13

Tittel

Kartlegging av biologiske verdier ved Løvenskioldbanen

Forfatter

Stefan Olberg

Dato

16. september 2013

Antall sider

11 sider

Refereres som

Olberg, S. 2013. Kartlegging av biologiske verdier ved Løvenskioldbanen. BioFokus-notat 2013-13. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Rieber prosjekt AS

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

I foreliggende plan for oppgradering av Løvenskioldbanen ([Rieber 2012](#)) står det følgende: *“En oppgradering av Løvenskioldbanen innebærer blant annet bygging av nye anlegg og støydempende tiltak med etablering av støyvoller. Dette kan føre til varige endringer av naturen på og rundt anleggene. Det ansees derfor som nødvendig med en kartlegging av biologiske verdier innenfor planområdet. En slik kartlegging inkluderer registrering av naturtyper innenfor planområdet, angivelse av områder det bør tas spesielle hensyn til, samt forekomster av såkalte rødliste- og svartelistearter”.*

BioFokus har i denne undersøkelsen ikke vurdert konkrete tiltak utover å ha blitt forelagt ytre grenser for planområdet. Vi har derfor ikke vurdert konsekvenser av noe tiltak i denne rapporten.

Metode

Det aller meste av planområdet ble befart til fots av Stefan Olberg og Terje Blindheim fra BioFokus 10. juni 2013. De sentrale delene som består av selve skytebanene og tilhørende voller som vender mot banene er ikke kartlagt, da disse ble vurdert å mangle spesielle naturkvaliteter.

Området anses tilstrekkelig kartlagt for å få en god oversikt over potensielle viktige biologiske områder. Sesongen for karplanter var god, mens en viktig artsgruppe som sopp ikke er vurdert. Fremmede arter, som det finnes en god del av innenfor planområdet, er ikke kartlagt i detalj, noe som er særlig viktig dersom masser skal flyttes ut av området.

BioFokus avgrensner og verdivurderer naturtyper i henhold til DN-håndbok 13. Vi forholder oss til den norske rødlisten for truede arter (Kålås m.fl. 2010), rødlisten for truede naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011), Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2010) og Miljødirektoratet sin oversikt over prioriterte og utvalgte naturtyper, informasjon om vilt, samt prioriterte arter ([Miljødirektoratet 2013a](#)). I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger. Det vil ikke være mulig i løpet av en undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde. BioFokus bruker derfor faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes. Registrerte artsdata publiseres fortløpende på Artskart.

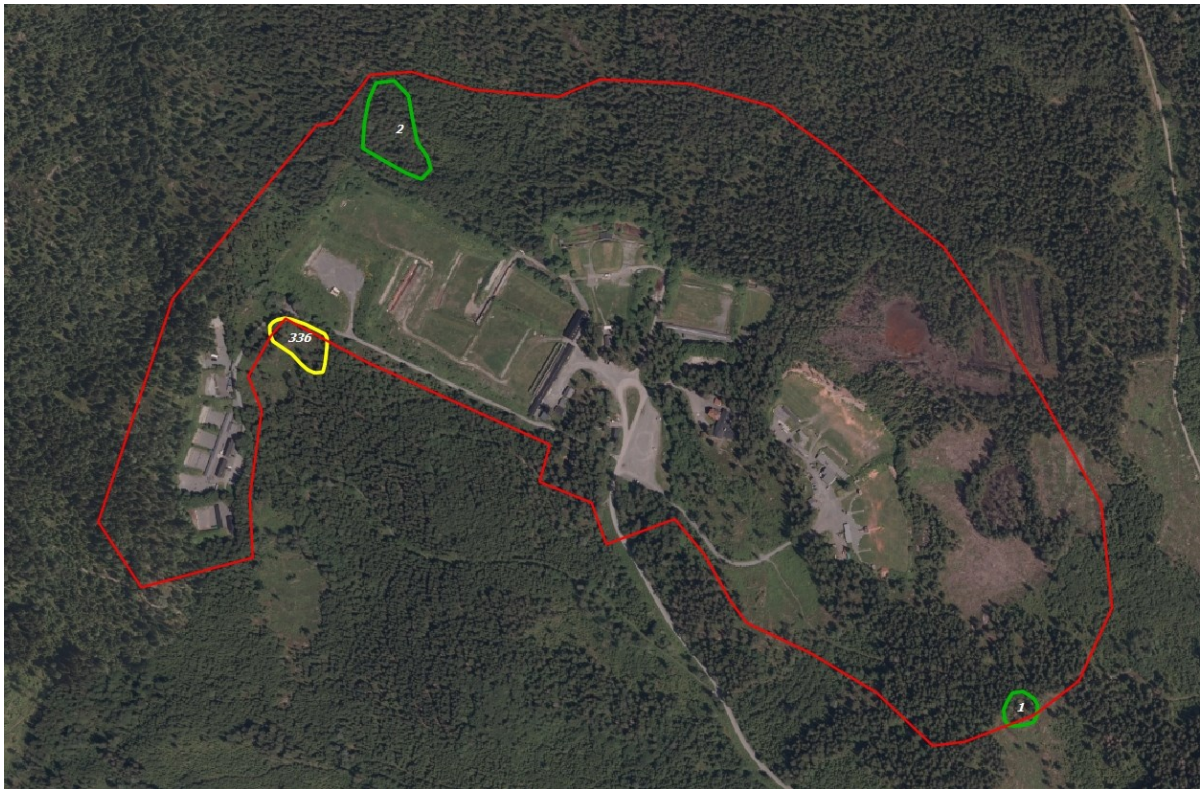
BioFokus har i denne sammenheng ikke vurdert områdets funksjon for hjortevilt.

Resultater

Undersøkellesområdet er delt opp i geografiske soner (sentrale, østre, nordøstre, nordre og vestre del), og eventuelle påviste naturverdier eller andre spesielle forhold omhandlende biologiske kvaliteter omtales under disse overskriftene. I tillegg beskrives påviste rødlistearter og svartelistearter for seg.

Sentrale deler av undersøkelsesområdet

Noen forholdsvis gamle furutrær står soleksponert plassert på høydedraget på sørsiden av bebyggelsen ved Dælimosen 55 (Skytterkollen). De biologiske verdiene knyttet til trærne er pr i dag små, men trærne bør likevel ivaretas, da de på sikt vil kunne huse interessante arter. Det ble ikke påvist andre biologisk viktige kvaliteter i de sentrale delene av området, men flere forekomster av svartelistede fremmedarter finnes her. For omtale av disse artene og spesielle hensyn, se kapittelet om svartelistearter.

Figur 1. Ortofoto av undersøkelsesområdet (rød avgrensing) med avgrenset naturtype (gul) og to hensynsområder (grønne).

Østre del av undersøkelsesområdet

Skogen i den østre delen av området har mye fattig vegetasjon dominert av gran og furu, med spredte innslag av boreale løvtrær. Området rett sør for Skytterkollen er forholdsvis nylig hogd, og består av buskvegetasjon og løvoppslag. Skogen i østre del er i stor grad ung og har ikke kvaliteter som tilfredsstillende kravene for å avgrenses som naturtyper (fig. 2).

Figur 2. Typisk granskog i sørøstre del av området (venstre) og dammen i sørøst (høyre). Foto: Stefan Olberg.

Helt sørøst i undersøkelsesområdet ligger en liten dam (fig. 1, lok. 1, fig. 2). Denne har fattig vegetasjon; dominert av torvmoser og flaskestarr, med innslag av bl.a. myrhatt, slåttestarr, gråstarr og trådstarr. Kantskogen rundt dammen består av blåbærgranskog med innslag av boreale løvtrær. Skogen er dominert av unge og middels gamle trær med lite innslag av død ved. I sør er det en hogstflate som går nesten helt opp mot dammen. Artsmangfoldet i dammen ble ikke undersøkt, men dammen har sannsynligvis en funksjon for vannlevende arter. Dammen, med en buffersone på 10 m, bør derfor bevares og overlates til fri utvikling. Tiltak rundt dammen som virker drenerende bør unngås.

Nordøstre del av undersøkelsesområdet - Dælimåsan

Myrområdene sør for Dælimåsan er grøftet og det er drevet med torvtekt. Sør for myra er det en liten gransumpskog. Skogen her har mye døde, unge graner, og en stor andel av torvmosene er også døde. Vannet er brunt, og få, om noen, biologiske kvaliteter ble registrert i sumpskogen. Årsaken tilskrives en direkte og indirekte forurensing av bly og muligens andre stoffer fra leirduebanen.

Vannet Dælimåsan, samt tilhørende myr og sumpområde rundt Dælimåsan, ser ut til å være svært preget av tungmetallforurensning, sannsynligvis som følge av enorme mengder med blyhagl på og i bakken innenfor dette området. Vannet er rustbrunt. Torvmosene innenfor hovednedfallsområdet til haglskurene er døde, og grunnen består av dødt biologisk materiale med et svært høyt innslag av hagl (fig. 3a). På sørsiden av Dælimåsan er alle trær nær vannet døde eller døende (fig. 3b, c). Det ble lett etter arter avhengig av død ved i området, men ingen interessante arter ble påvist. Kun noen av stokkene/stammene hadde angrep av insekter og sopp. Til tross for svært gode forekomster av soleksponert, død ved sør for Dælimåsan, ansees det derfor som tvilsomt eller i beste fall noe usikkert om denne veden er godt egnet som levested for interessante insekter og sopp. Myrområdet blir på grunn av den negative påvirkningen heller ikke avgrenset som naturtype eller et biologisk viktig hensynsområde. Dette til tross for at det på nordsiden av Dælimåsan, utenfor haglskurenes rekkevidde, finnes partier med tilsynelatende lite påvirket myrvegetasjon (fig. 3d). Det bør foretas en

utredning av omfanget av den antatte forurensningen, og det bør avklares hvor vidt den eventuelle forurensningen har spredd seg eller kan spre seg med grunnvannet til andre viktige lokaliteter, ikke minst utenfor planområdet. Dette gjelder spesielt langs Øverlandsvassdraget, hvor det finnes mange viktige og svært viktige naturtyper (Miljødirektoratet 2013b).

Figur 3. Dæhlimåsan. A) Bakken nær vannet. B) Dæhlimåsan. C) Søndre del med døde trær. D) Nordre del med tilsynelatende upåvirket myr. Foto: Stefan Olberg.

Nordre del av undersøkelsesområdet - Hjortebanen og Miniaturbanen.

Bak den eksisterende støy-/sikkerhetsollen ved Hjortebanen/Miniaturbanen er det et smalt belte med sumppreget skog langs et lite fuktdrag. Bakenfor er det et 40-100 m bredt hogstfelt som strekker seg fra nordvestre del av Dæhlimåsan i øst og forbi Hjortebanen (fig. 4). Et annet hogstfelt finnes i nordre hjørne av 200-metersbanen (fig. 4). Flatehogstene er av nyere dato (antatt <1 år gammelt). Områdene som har blitt flatehogd bestod opprinnelig av middels gammel, furudominert skog.

Mellom hogstflaten og 200-metersbanen er det et område med i hovedsak fattig gransumpskog med en liten forekomst av svartor og et visst kildepreg (fig. 5). Enkelte krevende arter som sumphaukeskjegg og spriketormose ble observert, ellers var mindre krevende arter dominerende i sumpen, som derfor betegnes

som fattig sumpskog med et mindre intermediaært parti. Trærne er unge i de sentrale delene av sumpskogen, med noe eldre skog rundt, og det er lite død ved i området. Tidligere grøfting fører til at sumpskogen er negativt påvirket av endrede grunnvannsforhold og større partier må nå betegnes som fastmark og ikke våtmark. Lokaliteten vurderes på bakgrunn av dette å ikke være verdifull nok til å avgrenses som en viktig naturtype, men er avgrenset som et hensynsområde som på sikt kan få tilbake sine sumpskogskvaliteter dersom det får utvikle seg fritt uten ytterligere grøfting eller hogst (fig. 1, lok. 2).

Figur 4. Hogstflate i nordvestre del av området (venstre) og rett bakenfor hjortebanen (høyre). Foto: Stefan Olberg.

Figur 5. Sumpskogen bakenfor 200-metersbanen. Foto: Stefan Olberg.

Vestre del

Skogen bakenfor sikkerhetsvollene i vest (pistolbanen) ble ikke befart nøye, men vurdert fra avstand som middels gammel og ikke interessant nok for å avgrenses som en viktig naturtype. På sørvestsiden av grusveien, som i stor grad ligger utenfor undersøkelsesområdet, ble et lite område med rikere løvsumpskog påvist (fig. 1 og 6). Rikere løvsumpskog kommer innunder naturtypeutformingen varmekjær kildeløvskog, som er rødlistet som nær truet (Lindgaard & Henriksen 2011). Lokaliteten består av et delvis hogd og delvis ungskogpreget, halvåpent

område, med et bekkedrag. Svartor, gran og boreale løvtrær vokser i området. Arter som sumphaukeskjegg, bleikstarr, gråstarr, gulstarr, nubbestarr, storrap, skogsivaks, sumpsivaks, bekkekarse, bekkeblom, vendelrot, dunkjevle, myrtistel, enghumbleblom og ballblom ble registrert. Vannet i bekken er rustbrunt. Grunnet liten størrelse, stor grad av menneskelig påvirkning (hogst og mulig forurensning) og lite verdier knyttet til trærne/død ved, vurderes lokaliteten som lokalt viktig (C-verdi).

Figur 6. Rikere løvsumpskog (C-verdi) i nordvest. Foto: Stefan Olberg.

Røddlistearter

Ingen rødlistede arter ble registrert ved befaringen. På Artskart ligger det en registrering fra 06.08.2000 av lurvesøtpigg (NT) fra Dælimosen, en art som er knyttet til furu i lågurtfuruskog og sandfuruskog med tynn humus.

Koordinatpresisjonen på funnet er ikke oppgitt, så det er ikke mulig å fastslå eksakt hvor funnet ble gjort. Ingen andre rødlistearter er registrert innenfor undersøkelsesområdet. Det er likevel svært sannsynlig at enkelte rødlistearter, spesielt innenfor gruppene insekter og sopp, forekommer i området.

Svartelistearter

I veikanter, på hogstflater og på og ved de mange støy-/sikkerhetsvollene, ble arter som kanadagullris, fagerfredløs, hagelupin, russekål, gullregn og spirea-busker observert (fig. 7). Flere av disse artene sprer seg ut i norsk natur, og utgjør en fare for det naturlige mangfoldet ved at de fortrenger stedegen vegetasjon. Disse artene er uønskede i norsk natur og kalles derfor for svartelistearter. Kanadagullris, hagelupin og gullregn vurderes å ha svært høy økologisk risiko, mens fagerfredløs og russekål vurderes å ha høy risiko (Gjederaas m.fl. 2012). Det må derfor tas hensyn ved flytting av masser ut av det undersøkte området, samt at det må påses at masser som eventuelt tilføres området ikke innehar slike svartelistearter.

Figur 7. Spirea-busk sør for Skytterkollen (venstre) og hagelupiner (fra veikant i Hedmark) (høyre). Foto: Stefan Olberg.

Oppsummering/konklusjon

Det undersøkte området har generelt få naturverdier vurdert på bakgrunn av registrering av utvalgte naturtyper. En liten rikere løvsumpskog er avgrenset som naturtype med lokal verdi (C-verdi). Kun en liten del av denne naturtypen ligger innenfor undersøkelsesområdet. Ellers ble to mindre områder (en fattig sumpskog og en dam) avgrenset som områder det bør tas hensyn til ved en eventuell gjennomføring av planene for området. En del svartelistearter ble registrert innenfor planområdet, og det må tas hensyn for unngå at slike arter spres ytterligere, både innenfor planområdet og ved en eventuell utførelse/innførelse av masser i planområdet. Vilt ble ikke vurdert i undersøkelsen. Det bør avklares hvorvidt det forekommer avrenning av tungmetaller fra planområdet til grunnvann eller bekker.

Referanser

- Artsdatabanken og GBIF-Norge 2013. *Artskart*.
<http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>
- Bremnes, T., Saltveit, S.J. og Brabrand, Å. 2007. Bunndyr og fisk som indikator på vannkvaliteten i Sandviksvassdraget med Øverlandselva. *Rapp. Lab. Ferskv. Økol. Innlandsfiske*, Oslo, 248, 32 s + vedlegg.
- Direktoratet for naturforvaltning. 2007. *Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold*. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). Direktoratet for Naturforvaltning, Trondheim.
- Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Trondheim.
- Lindgaard, A. og Henriksen, S. 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. Artsdatabanken, Trondheim.
- Miljødirektoratet 2013a.
http://dnweb12.miljodirektoratet.no/nb_kvalitetssikring/bm_kvalitetssikring/BM_Forside.asp

Miljødirektoratet 2013b. Naturbase.

<http://geocortex.dirnat.no/silverlightViewer/?Viewer=Naturbase>

Rieber, D. 2012. Forslag til Planprogram. Detaljregulering med konsekvensutredning for Løvenskioldbanen i Bærum kommune. 02.05.2012. 13 s.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdsetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>